
4. Sınıf
Türkçe Sırları
SÖZCÜK
Sözcükte Anlam: Gerçek, Mecaz ve Terim Anlam.
Sözcüklerin Gizemli Dünyasına
Görsel Bir Yolculuk.

Kelimeler usta aktörler gibidir. Girdikleri cümleye göre kostüm değiştirip bambaşka rollere (anlamlara) bürünürler.

Günlük Kıyafetli (Gerçek)

Sihirbaz Pelerinli (Mecaz)

Profesör Gözlüklü (Terim)

Gerçek Anlam

İlk Akla Gelen

Sözcüğün sözlükteki en temel, fiziksel halidir.

Mecaz Anlam

Gerçeklikten Kopuş

Sözcüğün fiziksel halinden tamamen sıyrılıp kazandığı soyut ve duygusal anlamdır.

Terim Anlam

Uzmanların Dili

Sadece bilim, sanat, spor ve mesleklere özel kavramlardır.

Gerçek Anlam: Zihindeki İlk Resim

Bir kelimeyi duyduğumuzda aklımıza gelen ilk ve temel anlamdır. Elle tutulur, gözle görülür.

Boş = İçi dolu olmayan (Gerçek, sözlük anlamı).

Sevimli kedicik **koltukta** oturuyordu.

Havalar soğudu ama **kaloriferler** yanmıyor.

Dedektif Notu: İki kelime de sözlüğü açtığınızda karşınıza çıkan ilk eşyalardır. Gizem yok, doğruluk var!

Mecaz Anlam: Gerçeklikten Tamamen Kopuş!

Mecaz Anlam: Beklenti vs. Kastedilen

Uçağı kaçırdığı için bileti yandı.

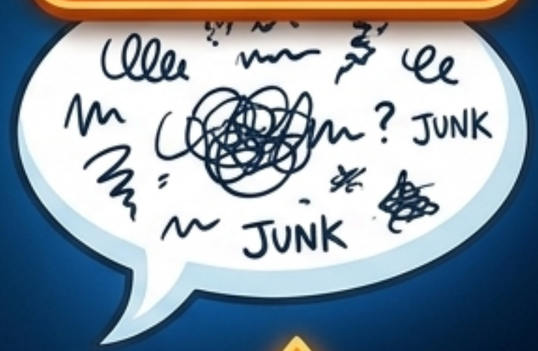
Doğru (Mecaz)

Beni boş sözlerle kandıramazsın.

Doğru (Mecaz)

Mecaz, beynimize fiziksel bir olay yaşanıyormuş gibi oyun oynar!

Terim Anlam: Uzmanların Gizli Dili

Sıradan konuşmalarda kullanılmazlar. Yalnızca bilim, sanat, spor veya belirli bir meslek alanından bahsederken sahneye çıkarlar.

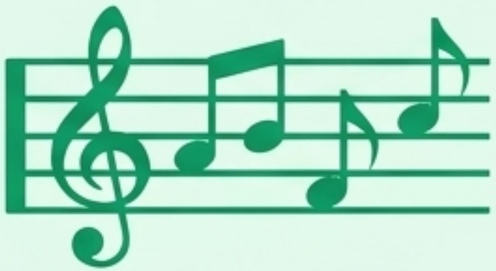
Geometri / Matematik

Açı, kenar, köşegen, rakam, küp.

Tiyatro / Edebiyat

Perde, sahne, dize, masal, roman.

Müzik

Nota, solfej, melodi, akor.

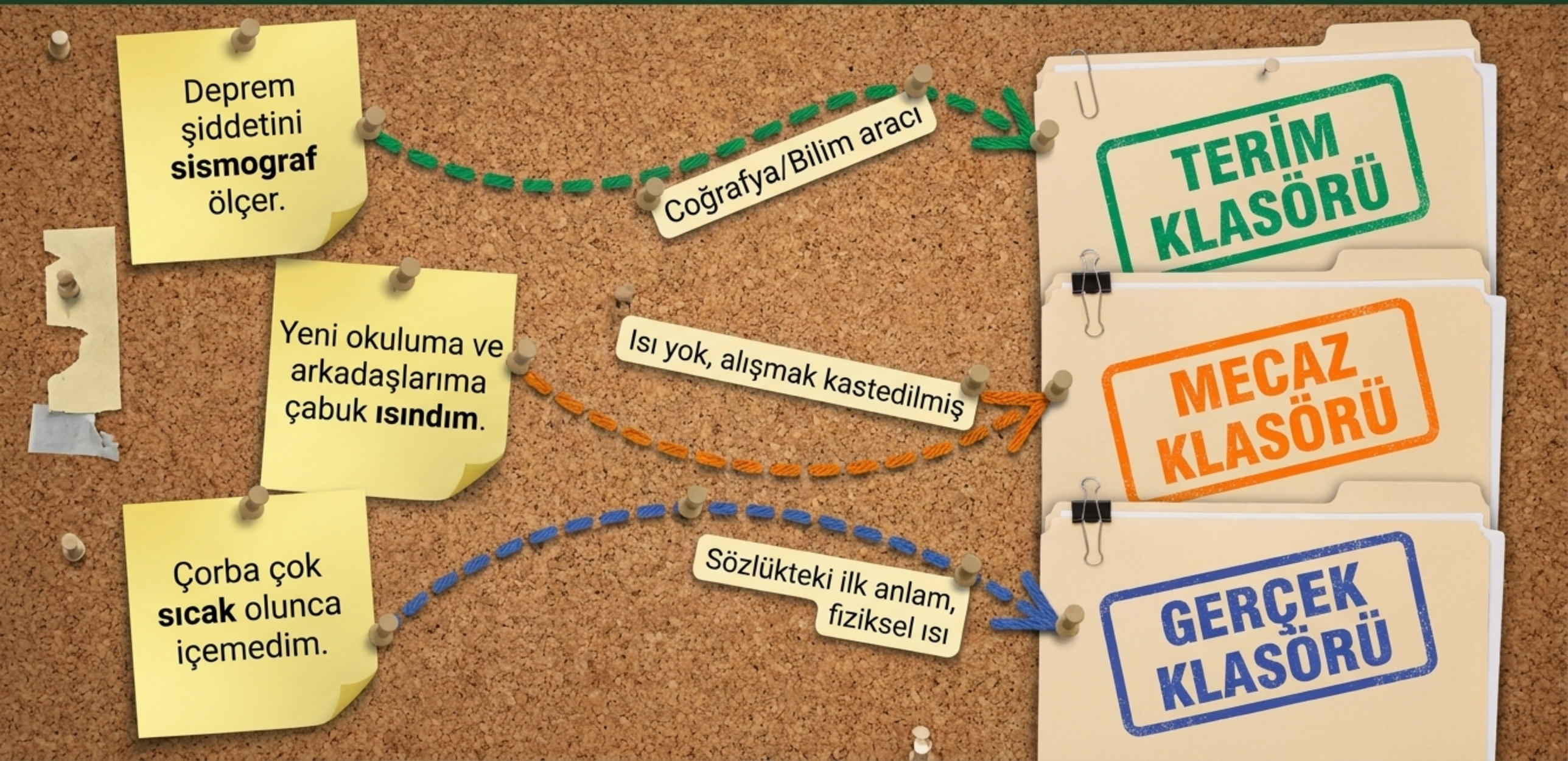
Spor & Tıp

Penaltı, faul, taç, aşı, enjektör, stetoskop.

Sözcük Bukalemunları: Cümleye Göre Renk Değiştirenler

	Gerçek (Literal)	Mecaz (Figurative)	Terim (Terminology)
IŞIK	Akşam sokak lambasının **ışığı** yandı.	Öğretmenim bendeki **ışığı** (yeteneği) fark etti.	Fen dersinde **ışık** yansımasını işledik.
PERDE	Akşam olunca odanın perdelerini kapattık.	Olayın arkasındaki sır perdesi aralandı.	İki perdeden oluşan oyun çok sevildi.

Dedektif Pratiği: Hangi Klasöre Girecek?

Hangi cümlede Güneş kelimesi terim anlamlıdır?

Vaka A:
Çocuk güneşte fazla kalınca hastalandı.

Burada kastedilen günlük hava durumudur. Uzmanlık gerektirmez. (Gerçek Anlam)

İşte bu! Astronomi uzmanlarının uzaydaki yıldıza verdiği isim. Bilimsel bir olgudur. (Terim Anlam)

Vaka B:
Güneş'te son günlerde büyük bir patlama gerçekleşmiş.

Tiyatro alanına ait özel bir sözcüktür → **TERİM ANLAM**

Perde açılınca seyirciler öyle bir alkış **kopardılar** ki salon inledi.

Fiziksel bir şey koparılmıyor! Güçlü bir eylemi abartarak soyutlaştırmış → **MECAZ ANLAM**

Sözcük Dedektifinin Hızlı Referans Kartı

Sözlük Anlamı + Fiziksel / İlk Akla Gelen = GERÇEK ANLAM

(Örn: Boş Kutu)

Sözlük Dışı + Soyut / Benzetme = MECAZ ANLAM

(Örn: Boş Söz)

Bilim / Sanat / Spor / Meslek Özel Kelimesi = TERİM ANLAM

(Örn: Penaltı, Nota, Üçgen)

GÖREV TAMAMLANDI

Tebrikler Dedektif! Artık sözcüklerin arkasındaki gizli kılıkları görebiliyorsun.

Kelimelerle olan yolculuğunda gözün hep açık olsun!

(Bak, burada da bir mecaz var!)

Kaynaklar: Emin Hoca, Sanal Okulumuz, Özlem Öğretmen, Navruz Öğretmen.